

Haaste Porista – »PRATU« LEVO

Tapio »Pratu« Levo oli Ässien ja Suomen maajoukkueen luottopuolustaja 1970- ja 80-luvuilla. Isokokoinen Levo hallitsi niin pienen kikkailun kuin perinteisen porilaisen rymistelykin. TEKSTI JA KUVA: RISTO PAKARINEN

»ISÄ, KUKA TOI Suomen iso pakki on?« pikkupoika kysyi jossakin takanani. Vuosi on 1982 ja paikkana Helsingin jäähalli. Suomi pelaa kotikisojensa avausottelua Kanadaa vastaan ja istun päätykatsomossa oman isäni vieressä.

»Se on Levo, Tapio Levo«, kuuluu miesääni.

»Mutta sitä sanotaan Kravuksi, kun se on aina niin punainen«, sama miesääni jatkaa lyhyen tauon jälkeen.

Kopautan isääni kynärpäällä kylkeen.
»Kuulitko?«

Isä nyökkää ja osoittaa sormellaan kentälle.

»Onks se totta?« kysyn.

»Ei Levoa Kravuksi kutsuta«, isä jatkaa, »vaan Pratuksi«.

»Miksi?«

Isä ei vastaa, vaan seuraa tiiviisti ottelua. Isä ei tiedä.

Nyt ajan kohti Poria ja mietin vieläkin, miksi Tapio Levoa kutsuttiin »Pratuksi«. Mitä Pratu edes tarkoittaa? Sillä ei tunnu olevan mitään yhteyttä sen kummemmin Tapioon kuin Levoonkaan.

Pysäköin autoni Porin oikeustaloa vastapäätä olevalle parkkipaikalle ja kävelen sisään. Haastemiesten huoneessa istuu iso mies.

Tapio »Pratu« Levo.

Hän ohjaa minut kuulusteluhuoneeseen, istumme alas ja asetan nauhurini pöydälle. Tällä kertaa haastemies Levo on itse kuulus-teltavana.

»Setääni kutsuttiin aikoinaan Pratuksi

ja kun minä nousin junioreista edustusjoukkueeseen, meidän huoltajamme alkoi kutsua minuakin Pratuksi. Hän tunsu setäni, joka oli aikoinaan pealannut Porin Pallotovereissa», Tapio Levo kertoo.

»Sitten se vain jäi«.

TAPIO LEVO ALOITTI jääkiekkoilun RU-38:ssa ja jatkoi sujuvasti samassa seurassa, kun siitä tuli Ässät seurafuusion jälkeen. Samasta ikäluokasta esimerkiksi Antero Kivelä, maalivahti, kulki Levon kanssa saman polun aina A-maajoukkueeseen asti.

Miesten polut kohtaavat vielä nykyisin, kun haastemiehenä työskentelevä Levo törmää lautamiehenä istuvaan Kivelään.

Levo ei kuitenkaan ollut mikään kiekko-niilo, kuten ei moni muukaan 1960-luvulla.

»Vaihtoehtojakin oli ja pelasin jalkapalloa kesäisiin A-junioreihin saakka. Sitten porukka vei mukanaan, kun oli pakko tehdä valinta kumpaan lajiin panostaa. Kun aika ei enää riittänyt. Siinä oli muitakin, samankäisiä, Ruisman Matti ja Mäkelän Tanu«, Levo sanoo.

»Kiekko vei mukanaan, ei sitä loppujen lopuksi tarvinnut miettiäkään.«

Porissa tehtiin hyvää juniorityötä 1960-luvun lopussa ja 70-luvun alussa ja Levo oli A-junioreissa voittamassa SM-mitaleitakin. Ja periporilaiseen tyyliin liigajoukkue rakennettiin omista voimista.

Levo teki debyyttinsä edustusjoukkueessa 1970-luvun alussa, kun SM-sarjakin oli vielä SM-sarja.

»Pääsin ensimmäisen kerran haistelemaan ilmaa SM-sarjassa vuoden 1973 viimeisessä ottelussa. Lasse Heikkilä otti mukaan, penkin päähän, kun Ässät pelasi НЖК:ta vastaan. En päässyt jällel kertaakaan, mutta sainpahan tutustua ilmapiiriin. Seuraaval-

la kaudella tulin sitten vähän paremmin mukaan. Ässät nosti A-junioreista kerralla kentällisen verran pelaajia: minä, Ruisma, Mäkelä, Levosen Rauli ja Niemen Hannu.

Silloinkaan ei ollut ihan jokavuotista, että A-junioreista nostettiin tai nousi edustusjoukkueeseen kokonainen kentällinen samalla kertaa.

»Me olimme nuorisokentällinen, joka aiheutti [valmentaja] Lasselle [Heikkilä] harmaita hiuksia omilla mielipiteillään. Me olimme nuoria ja ajattelimme, että laitamme vanhat pelaajat sivuun. Matalamäen Kaj taisi silloin juuri lopettaa, mutta Heikkilän Ati [Antti] jatkoi, samaten Honkasen Jaakko. Emme me tyytyneet vain olemaan edustusjoukkueen ringissä, me halusimme samantien kokoonpanoon«, Levo muistelee naureskellen.

»Joskus heitettiin koko kentällinen vilttiinkin«.

Vilttikomennuksia tuli, ja tuli katsomokomennuksiakin, sillä seuraavalla kaudella Levolle merkittiin 10 ottelua SM-sarjassa. Sitä seuraavalla kaudella, 1974–75, Levo oli Ässien vakiokokoonpanossa ja ura sai uutta nostetta.

»Taisin päästä 1973 Leningradiin joihin nuorten kisoihin. Siitä alkoi maajoukkueurani«, hän kertoo.

»A-maajoukkueessa olin ensimmäisen kerran vuonna 1975, kun olin Izvestija-turauksessa. Muistan, että olin silloin vielä armeijassa ja oli kiva lähteä sieltä lomille maajoukkueeseen, vaikka sitten Moskovaankin«, hän sanoo.

»Kaikkiaan olin Moskovassa viisi tai kuusi kertaa. Sanoin jouluna 1979, että minulle riitti se turnaus. Olin ollut riittävän monta kertaa Moskovassa joululahjaostoksilla«, hän sanoo nauraen.

SM-liigan ensimmäisellä kaudella 1975–76 Ässät selvitti tiensä pudotuspeleihin. Välierässä se kohtasi Tappararan.

Ensimmäistä kertaa pelatuissa pudotuspeleissä loppuottelupaikan sai kahdella voitolla. Tappara voitti ensimmäisen ottelun kotonaan jatkoajalla, ja toisen Isonmäen hallissa 6-4.

Pronssistakin pelattiin paras kolmesta –sarja, jonka Ässät vei suoraan kahdessa ottelussa. Siitä alkoi Ässien hyvä putki: 1976 pronssia, 1977 pisteen pudotuspelien väärällä puolella, 1978 mestaruus, 1979 hopeaa, 1980 hopeaa, 1981 putosi puolivälierissä, 1982 pronssia ja 1984 pronssia. Levo oli viimeisen pronssin aikaan tosin jo NHL:ssä.

»Se vuoden 1976 ensimmäinen pronssi oli hyvä saavutus, vähän nimettömämmällä joukkueella. Janssonin Matti oli valmentajana«, Levo sanoo.

Maajoukkueessa kihisi vuoden 1976 olympialaisten jälkipyykin seurauksena niin, että maajoukkuevalmentaja Seppo Liitsola sai Tampereelta vastaukseksi kutsuihin joukkokieltäytymisen. Joukkueessa ei ollut yhtään Tapparara pelaajaa.

Maajoukkueen toinen valmentaja, Lasse Heikkilä, tunsu parikymppisen Levon taidot ja hänet valittiin kisajoukkueeseen.

»Liitsolan »Kimi« oli valmentajana ja Innsbruckin olympialaisissa oli tullut jotain riitaa. MM-kisoissa oli sitten rupusakki taistelemassa sarjapaikasta«, Levo muistelee.

»[Porilainen] Koskisen Tapsa teki Itä-Saksaa vastaan neljä maalia ja säilyimme sarjassa«.

Suomi voitti DDR:n viimeisessä ottelussa 9-3, pelattuaan sitä ennen alemmassa loppusarjassa tasan sekä Länsi-Saksan että Puolan kanssa.

Muutamaa kuukautta myöhemmin pelattuun Kanada Cupiin mennessä asiat oltiin saatu sovittua siinä määrin, että Seppo Liitsola valitsi mukaan kaksi tapparalaista: Pertti »Komu« Koivulahden ja Lasse Litman.

Pori puolestaan oli hyvin edustettuna, sillä Ässissä pelanneiden Levon, Tapio Flinckin, Kari Makkosen ja Tapio Koskisen lisäksi Liitsola valitsi mukaan WHA:ssa pelanneet Pekka Rautakallion ja Veli-Pekka Ketolan.

Suomi oli turnauksen heittopussi. Kanada pölytti Suomea ensimmäisessä ottelussa 11-2, Tshekkoslovakia jätti Suomen nollille, 8-0 ja Neuvostoliitto iski taululle tylyt 11-3 –lukemat. Ruotsin Suomi voitti yllättäen 8-6, mutta hävisi Yhdysvalloille 6-3.

Koko turnauksen maaliero siis 14-44.

»Kanada Cupissa 1976 oli kovia pelimiehiä vastassa. Suomi-poika katseli silmät pyöreinä, että »nyt on tultu vähän suurempiin piireihin«,« Levo sanoo nauraen.

»Hetimit ensimmäisessä ottelussa Kanadaa vastaan – muistaakseni – Rautakallion Pekka ja Riihirannan Hexi joutuivat olemaan kentällä kolme minuuttia, kun eivät päässeet vaihtoon Kanadan prässin aikana. He menivät hapoille heti alussa«, hän jatkaa nyt huvittuneena..

Kyseessä oli todellinen amatöörien ja ammattilaisten kohtaaminen.

»Siellä oli kovia nimiä, joista täällä oli vain joskus luettu lehdistä. Yhtäkkiä ne samat miehet olivatkin kentän toisella puolella, viivalla. Kivoja reissuja ne olivat ja hauska ainakin muistella näin. Seuraavan Kanada Cupin aikaan, 1981, olin jo itsekin pelannut heitä vastaan, joten tilanne ei ollut ihan sama«, Levo sanoo.

Vaikka Levo porilaisena olikin tottunut taistelemaan aina ja kaikkia vastaan, lop-

puun saakka, maajoukkueessa hänenkin oli pakko tunnustaa realiteetit. Joitakin maita ei yksinkertaisesti voinut voittaa.

»Esimerkiksi 1980-luvun alussa tuli vielä itänaapuristakin joukkueita, jotka laittoivat kampoihin mille tahansa ammattilaisjoukkueelle. Minäkin pelasini 150 maaottelua, eikä voitosta ollut koskaan puhuttakaan. Tasapeli taisi tulla olympialaisissa. Joskus pystyimme pelaamaan erän verran tasaväisesti«, hän muistelee.

»Izvestija-turnauksessa tuli istuttua monta kertaa ja katsottua kelloa, että koska

tämä sirkus loppuu, että pääsemme pois. Kentällä piti kiirettä, kun Harlamov ja muut tulivat«, hän sanoo ja nauraa makeasti.

»Nykyisin Suomi pystyy aina hakemaan voittoa, Silloin haettiin vielä siedettäviä tappiolukemia«.

KAUDEKSI 1977–78 Ässät sai takaisin Veli-Pekka Ketolan kolmen kauden tauon jälkeen. Ketola palasi Poriin Pohjois-Amerikasta, jossa hän oli pelannut WHA:n Winnipeg Jetsissä ja Calgary Cowboysissa.

Sillä aikaa Porissa nuorisokentällinen

oli kasvanut ja kypsynyt ja heidän takaansa oli noussut pari muutakin lupaavaa nuorta pelaajaa edustusjoukkueeseen, esimerkiksi Arto Javanainen.

»Mestaruusvuotena olin juniorikentällisessä, kun ykkösketjussa olivat Ketolan Vellu ja »Mako« Makkonen ja »Java« Javanainen, ja puolustajina »Rocky« Rautakallio ja »Niksu« Nikander. Mutta Porissa on aina ollut sellainen tyyli, että koottiin yksi kova kentällinen. Kun muut siirtyivät neljään ketjuun, me siirryimme kahteen«, Levo sanoo.

»Yleensä se näkyi pudotuspeleissä, kun otteluita tuli paljon. Ei kukaan jaksa pelata kahdella kentällisellä montaa ottelua peräkkäin. Avainpelaajia kuormitettiin liikaa ja eväät loppuivat«, hän jatkaa.

Seuraavalla kaudella Ässät voitti runkosarjan ja eteni loppuotteluun toisena vuotena peräkkäin. Tappara otti kuitenkin revanssin edelliskevään finaalitappiosta ja vei Kanada-maljan takaisin Tampereelle.

Tappara voitti finaalisarjan kaksi ensimmäistä ottelua, mutta Ässät vei kaksi seuraavaa ottelua ja siirsi ratkaisun viidenteen otteluun kotikentälleen.

»Mestaruusjoukkue oli todella kova ja oli työtapaturma, että seuraavalla kaudella ei tullut toista mestaruutta. Se oli ainakin yhtä kova joukkue, mutta hölmöilimme voiton täällä. Se oli pienestä kiinni«, Levo sanoo.

Ässien runko pysyi hyvin kasassa seuraavallakin kaudella ja vaikka runkosarja olikin porilaisille pettymys, se haihtui pudotuspeleiden välirässä, kun Ässät pudotti jatkosta runkosarjan voittajan, TPS:n ja eteni loppuotteluun kolmannen kerran peräkkäin.

Vastaan nousi HIFK.

»Se oli kuuma väentö«, Levo toteaa my-

hällen. Hän sai kuitenkin jo toisen kerran peräkkäin seurata kultamitaleiden jakoa liian läheltä.

»Mestaruusvuoden jälkeen 1978, kun pelasin maajoukkueessa, alkoi tulla sellainen tunne, että voisin lähteä NHL:ään. Tiesin, että maajoukkueen pelejä seurattiin ja taidettiinhan minut varata, Pittsburghiin tai jonnekin«, Levo sanoo.

Pittsburgh oli varannut hänet jo vuonna 1975, kahdeksannella kierroksella.

Hän ehti pelata välissä Lake Placidin olympialaisetkin.

»Minulla kävi siellä huono tuuri. [Neuvostoliiton Vladimir] Krutov taklasi minua polveen ja polven sivusiteet repesivät.. Jouduin lopettamaan pelit siihen ja palasin turnauksesta kotiin kesken kaiken. Olin vielä olympiajoukkueen kapteenikin«, Levo sanoo.

»Olympialaiset olivat hieno kokemus. Asuimme Lake Placidin nuorisovankilassa ja Miedon Juha oli naapurisellisissä. Minäkään en ollut koskaan käynyt hiihtokilpailua katsomasa, mutta siellä olin kannustamassa. Mieto hävisi sitten sadasosalla. Juha painoi kisan jälkeen metsään, mutta kyllä me illalla taas saunoimme«, Levo sanoo. .

»Olympialaiset olivat ja ovat urheilijalle hieno kokemus ja niihin satsattiin paljon. Meilläkin oli erikoisreijä olympialaisten ansiosta«, Levo kertoo.

ENSIMMÄISET SUOMALAISET olivat käyneet Pohjois-Amerikan kiekkoliigoissa ja palanneet takaisin kotiin.

Seuraava sukupolvi valmistautui omaan lähtöönsä. Levokin oli varattu jo vuonna 1975 ja vaikka Penguins ei koskaan miestä saanutkaan, mahdollisuus lähteä ammattilaiseksi – tuohon aikaan pelaajat »lähtivät

ammattilaisiksi«, kotimaassa oltin amatöörejä – alkoi houkutelulla Levoa.

»Se vain lokahti 1981 Ruotsin kisoissa. Jo Tukholmassa oli puhetta lähdöstä ja kesällä se sitten kypsä. Porvarin Jukka lähti samaan aikaan ja meille neuvonantajaksi mukaan lähtenyt Ketolan Vellu teki itsekin sopimuksen«, Levo muistelee.

»Syksyllä oli vielä Kanada Cupkin. Pelasimme sen ensin alta pois, ja lähdimme sitten Coloradoon. Denver oli hieno paikka, mutta porukka oli vähän rupusakki«, hän jatkaa.

Jukka Porvari muisteli Hockeyn syysnumerossa 2004 vieläkin tuotuneena, kuinka 1980-luvun NHL:ssä Levon kaltaiset taitavat puolustajat laitettiin harjoittelemaan kiekon ampumista pleksin kautta keskialueelle.

»Sellaisia pleksipurkuja me harjoittelimme, samaten nostoja keskialueelle. Nythän niitä näkee täälläkin, se hävettää nyt, mutta siellä vielä enemmän. Silmät kiinni ja laidan kautta pois«, Levo sanoo.

»Kyllähän me jo lähtiessämme tiesimme, että kaukalot oli pienempiä ja minkälaisia tyyppisiä siellä tulisi vastaan, mutta ei liiga tasollaan häikäissyt. Olisi pitänyt päästä parempaan joukkueeseen pelaamaan. Parin vuoden aikana ehti kuitenkin näkemään, kuinka kovaa touhua se on«.

Touhu oli kovaa ja kiekkokulttuuri erilaista. Tuntuu uskomattomalta, että kukaan nykyvalmentaja laittaisi taitavan eurooppalaispuolustajan harjoittelemaan roikkukiekkojen nostamista keskialueelle.

»Ei meillä mikään huippuvalmentaja ollut. Hän [Bert Marshall] oli Islandersin vanhoja pelaajia ja oli täällä Porissakin jossain vaiheessa. Taitaa olla nykyisin kykyjenetsijä«, Levo kertoo.

Marshallin valmentajan ura nhl:ssä jäi

kuitenkin vain 24 ottelun mittaiseksi. Kun niistä tuli vain kolme voittoa, seurajohto teki odotetun johtopäätöksen.

»Sitten tuli uusi käskyttäjä. Kyllähän siellä äijäkin koitettiin vaihtaa, mutta lopulta vaihtui valmentaja«, Levo jatkaa.

COLORADO ROCKIES SIIJOITUI kaudella 1981–82 NHL:n runkosarjassa viimeiseksi. Se voitti 80 ottelustaan vain 18, ja pelasi 13 tasan. Pääasiassa tuli siis tappioita.

»Oli meillä muutama pelimies, mutta eniten innokkaita löytyi näihin ruuhka-tehtäviin. Sitten kun olisi pitänyt ruveta pelaamaan ylivoimaa, niin kelvollisia äijä olikin vähemmän«, Levo tuhahtaa.

Kolmesta suomalaisesta Levo oli paras pistemies, vaikka hän ehti pelata ensimmäisellä kaudellaan vain 34 ottelua. Niissä syntyi 22 tehopistettä.

»Loukkasin Coloradon kaudella käteni, kun ranteesta murtui luu ja olin sivussa pari kuukautta. Kai se kausi meni niin hyvin, että he halusivat minut takaisin. Ilmeisesti«, Levo sanoo.

Porvarilla oli kahden vuoden sopimus, joten hän palasi takaisin Yhdysvaltoihin. Joukkue oli tosin kesän aikana muuttanut Denveristä New Jerseyyn.

Colorado Rockiesistä oli tullut New Jersey Devils.

»RAHAT EIVÄT SIIHEN aikaan olleet järkyttävän suuria, vaikka siellä enemmän tienasikin kuin täällä. Agenttini oli Don Baizley, jonka Ketolan Vellu tunsikin Winnipegin ajoiltaan«, Levo kertoo.

Ensimmäinen kausi oli ollut Levolle pettymys, joten hän harkitsi palaamista Ässiin.

»Oma sopimukseni oli muotoa 1+1, mutta taisin pelata vähän liian hyvin, koska he

»Minäkin pelasin 150 maaottelua, eikä voitosta ollut koskaan puhuttakaan. Tasapeli taisi tulla olympialaisissa. Joskus pystyimme pelaamaan erän verran tasaväkisesti«.

halusivatkin mnut takaisin. Jukka oli New Jerseyssäkin alussa mukana, mutta hän lähti Itävaltaan kesken kauden«, Levo kertoo.

»Minä sanoin kesällä, että en tule takaisin«.

Porilainen jääräpää sai huomata, että vastassa oli vähintään samanlainen jääräpää. Ja mikä Levon kannalta harmittavinta, häntä oli vastassa vaikutusvaltainen jääräpää.

Devils ilmoitti Levolle, että joko hän pelaa New Jerseyssä – tai ei pelaa ollenkaan. Seura uhkasi tehdä Levon pelaamisen hankalaksi muuallakin, jos hän ei palaisi takaisin Pohjois-Amerikkaan.

»En halunnut mennä joten Devils sanoi, että en saa pelata Ässissäkään. Seura uhkasi langettaa minulle kansainvälisen pelikiellon. He halusivat tehdä kiusaa, eivätkä antaneet minun pelata missään muualla. He lähettivät minulle lentoliputkin, mutta ne saivat odottaa ainakin pari viikkoa, että koska äijä lähtee«, Levo kertoo.

»Yleensähan sieltä jaettiin lippuja, että voi lähteä kotiin. Minulle tuli liput sinnepäin«, hän muistelee tyytyväisenä.

Pelaamattomuus olisi ollut vielä kauheampaa kuin New Jerseyssä pelaaminen, joten lopulta Levo taipui palaamaan NHL-joukkueen riveihin.

Bisnes on bisnestä ja jääkiekkobisnes jääkiekkobisnestä. Vaikka Devilsin johto olisikin suuttunut Levolle syksyn episodin jälkeen, kaikki riidat haihtuivat miehen ensimmäisen ottelun jälkeen.

»No, lopulta minä lähdin New Jerseyyn ja tein ensimmäisessä pelissä 0+4 tehopistettä. Kylmiltäni«, Levo kertoo.

»Olinhan minä tietenkin Ässien kanssa harjotellut, mutta en ollut pelannut yhtään peliä. En muista, kuinka monta kierrosta siellä oli jo siinä vaiheessa pelattu. Suoraan harjoituksiin ja siitä sitten samantien Pittsburghiin pelaamaan«.

Toisella kaudella Levo välttyi pahemmilta loukkaantumisilta ja mies oli joukkueen pistepörssissä neljäs, parhaana puolustajana.

»Siellä nyt tuli pisteitä, kakkossyöttöjä, aika helposti. Riitti, että oli kentällä, kun maali syntyi«, hän sanoo vaatimattomasti.

»Siitä se lähti, ja ehdin tahkoamaan NHL:ssä sen toisenkin kauden«.

SUOMI OLI SAANUT ensimmäiset kiekkoammattilaisensa muutamaa vuotta aikaisemmin ja myös suomalaiset maajoukkuevalmentajat saivat totutella rakentamaan ilmasiltaa NHL:ään MM-kisojen alla ja aikana.

Kalevi Numminen keräsi vuoden 1982 kotikisoihin jälleen kerran ryhmää, joka voittaisi Suomelle sen kauan odotetun ensimmäisen mitalin.

»Sitä ennen maajoukkueessa ei ollut paljon käytetty NHL-pelaajia. Se oli aika uutta silloin. Osittain se johtui siitä, että suomalaiset olivat niin hyvissä joukkueissa, että he eivät olleet käytettävissä«, Levo sanoo.

»Me tiesimme Coloradossa jo kauden alussa, että emme ole pudotuspeleissä. Olisin voinut tilata tilata lentoliput kotiin runkosarjan päättymistä seuranneeksi päiväksi jo syksyllä«, hän sanoo ja nauraa.

Takalinjoille Numminen halusi luottopuolustajansa, olympiajoukkueen kapteenin, Tapio Levon. Levo oli toipunut Coloradossa saamaastaan käsivammasta ja lähti innolla mukaan turnaukseen.

»Nummisen »Kallu« soitti ja kysyi, lähdenkö kisoihin. Totta kai lähdin. Se oli kova turnaus, sillä mukaan tuli kovia pelimiehiä NHL:n pudotuspeleistä. Suomi sai Kurrin ja Kanada Gretzkyn«, Levo muistelee.

Turnaus kulminoitui – kuten niin monet muutkin MM-turnaukset – Suomi-Ruotsi -otteluun.

Suomi voitti pakolliset ottelunsa Saksaa, Italiaa ja Yhdysvaltoja vastaan, mutta pelasi 3-3 -tasapelin Ruotsin kanssa, kun voittoa olisi tarvittu.

Mitalisarja jäi haaveeksi ja turnaus päättyi isäntien osalta siihen.

»Meillä oli hyvä ryhmä, mutta emme vaan päässeet mitalisarjaan«, Levo sanoo.

»Kotikisoissa on hieno pelata. Tuttu ympäristö ja yleisön tuki takana, ei siinä paineita ole. Olisikohan meidän kassareilla ollut paineita, maalivahtia vaihdettiin muistaakseni muutamankin kerran. Minä

en kokenut kyllä paineita sen enempää kuin muissakaan turnauksissa«, Levo sanoo.

Hetken harkinnan jälkeen Levokin myöntää kotikisojen aiheuttavan kuitenkin pieniä lisäpaineita.

»Ehkä odotuksia ladattiin enemmän kuin mihin meillä oli mahdollisuuksia. Mitalisarjaan pääseminenkin olisi ollut hyvä saavutus«.

KOTIKAUPUNGISSAAN SAMOJEN, samassa kaupungissa kasvaneiden pelaajien kanssa koko uransa pelannut Levo huomasi nopeasti NHL:n olevan aivan oma maailmansa.

»Tunsin itseni siellä hieman orvoksi, en saanut paljon apua. Jälkeenpäin miettien, olisi pitänyt pelata yhtä paljon omaan pusiin kuin muutkin. Turhaan tuli syöteltä ja haettua paikkaa. Olisi pitänyt vain ampua joka paikasta ja hakea maalia«, hän sanoo.

Toinen suuri ero Ässiin oli tietenkin pelaajien kaupittelu seurasta toiseen. Ässissä oli Levon mukaan mestaruuskaudellakin ollut vain yksi Porin ulkopuolelta tullut pelaaja.

Kari Makkonen, 20 kilometrin päästä Harjavallasta.

Colorado käytti Levon ensimmäisellä NHL-kaudella 39 pelaajaa.

»Oli meillä sellaisiakin tilanteita, Lanny McDonald, symppis, viiksimes, ilopilleri, meni aika totiseksi, kun olimme Calgaryssä pelaamassa ja hänelle annettiin lentokenkällä eri lippu käteen. Mies oli myyty«, Levo muistelee.

»Minulla oli sopimuksessa pykälä, että minua ei saanut myydä muualle ilman suostumustani, eikä lähettää farmiin, mutta jossain vaiheessa olisi ollut mahdollisuuksia lähteä muualle. En viitsinyt. Ajattelin, että ollaan nyt samassa paikassa kun mihin

LEENA

»Me tiesimme Coloradossa jo kauden alussa, että emme ole pudotuspeleissä. Olisin voinut tilata tilata lentoliput kotiin runkosarjan päättymistä seuranneeksi päiväksi jo syksyllä«.

on tultu. Olin jo päättänyt palata keväällä kotiin«, hän sanoo.

Kotiin. Poriin.

Ässät oli tyytyväinen saatuaan Levon takaisin riveihinsä – ja syystäkin. 28-vuotias Levo oli uransa parhaassa kunnossa.

Ässät eteni jälleen SM-liigan loppuotteluun, ja jälleen kerran se sai tyytyä katselemaan Tappararan mestaruusjuhliä vierestä.

Ässät voitti ensimmäisen ottelun jatkoajalla, mutta hävisi sitten kolme seuraavaa. Neljäskin loppuottelu meni jatkoajalle, mutta lopulta Erkki Lehtonen päästi Isonmäen hallista ilmat pihalle liruttamalla kiekon Ässien maaliin.

Levo valittiin SM-liigan tähtikentälliseen ja liigan parhaaksi puolustajaksi, aivan kuten seuraavallakin kaudella.

Kaudella 1984–85 Ässät nappasi vielä pronssia, mutta siitä alkoi seuran liuku kohti sarjatalukon pohjaa, kunnes kauden 1988–89 päätteeksi se oli sarjan viimeinen ja joutui karsimaan SM-liigapaikastaan Joensuun JoKP:ia vastaan.

Ykkösdivisioonan voittanut JoKP pääsi aloittamaan karsinnan kotikentällään, ja lopulta kotietu ratkaisi liigapaikan. Ensimmäisessä ottelussa nähtiin suurta draamaa, kun JoKP ratkaisi ottelun jatkoajalla.

»Seisoin maalin vieressä ja tiedän aivan varmasti, että ratkaisumaali ei ollut maali. Maalituomari poltti kuitenkin punaista ja peli loppui siihen. Olen vieläkin aivan varma, että kiekko ei ollut maalissa«, Levo sanoo.

Tilanne oli epäselvä, ja koska sarja oli vasta alussa, erotuomarikin halusi selvittää asiaa vielä seuraavana päivänä.

»Erotuomari Kari Nieminen soitti minulle seuraavana päivänä, että »jäikö sua joku painamaan«. Kerroin hänelle mieli-

piteeni toisenkin kerran«, Levo sanoo, nyt naureskellen.

»Se oli iso vääryys, koska panokset olivat niin kovat ja me putosimme lopulta. Tosin, olihan meillä vielä mahdollisuus hoitaa sarjapaikka pelaamalla«, hän sanoo.

Maali tai ei, kaudella 1989–90 Ässiä ei nähty Suomen pääsarjassa. Tapio Levolle olisi varmasti ollut ottajia muissa liigaseuroissa, mutta mies päätti jäädä Poriin.

»Oli itsestään selvää, että jatkoin Ässissä. Minä oli ollut sitä munaamassa, niin piti hoitaa se takaisinkin. Meillä oli kova usko, etä se onnistuu heti«.

Ja millä tyyllillä.

Ässät hävisi kaudella 1989–90 vain neljä ottelua, ja niistä ensimmäisen vasta vuoden 1990 puolella, tammikuussa.

Tapio Levo teki 79 tehopistettä ja hänen plus/miinus -saldoonsa oli häkellyttävä +87.

»Meillä oli kasassa kova joukkue.

Muistan ottelun esimerkiksi Imatralla, kun peli oli ensimmäisen erän jälkeen 7-0 – kun ensin ollaan matkustettu paikalle monta tuntia«, Levo sanoo.

Ottelu päättyi 6-20 Ässille.

Porilainen yleisö tuki joukkuettaan myös koko ykkösdivisioonakauden.

»Yleisö oli hyvin mukana ja se odotti tietenkin jokaisessa ottelussa vastustajan teurastusta, että »tuleeko tänään 10 vai 15 maalia«.

Vaikka maaleja tuli, koko joukkue tiesi, että tärkeimmät pelit olivat vasta edessä. Motivaatio pysyi kohdallaan.

»Osa halusi tehdä kauheasti tehopisteitä ja toisaalta »Mölli« Keinonen oli vaativa valmentaja«, Levo muistelee.

»Tiesimme, että olisimme voittaneet jotkut ottelut vaikka yhdellä kentällisellä. Tiedossa oli, että JoKP tulee jossain vaihees-

sa karsinnoissa vastaan. Ne pelit piti sitten vain hoitaa. Onneksi onnistui silloin», Levo sanoo.

Levo näkee putoamisessa nyt jo positiivisikin asioita.

»Ehkä se herätti porilaisen kiekkoilun, Heikkilän klaanin ja muut. Ei riittänytään, että vain pelaa vain kaudesta toiseen«, hän sanoo.

Levo palasi Ässien mukana SM-liigaan ja oli viemässä joukkuettaan pronssiotteluun kauden 1991–92 päätteeksi.

Siihen oli hyvä lopettaa.

Melkein.

»Kivelän Antero oli Kalajoen Junkkareissa valmentajana. Ässissä oli Vasili Tihonov, ja lopettaminen alkoi olla mielessä. Ilmoitin Ässille, että en jatka, mutta kesällä tuli juttua Junkkareihin lähtemistä. No, otin sitten taas töistä vuoden virkavapaata«, Levo sanoo.

»Se kausi nyt meni miten meni. Junkkareiden olisi kai pitänyt saman tien nousta liigaan ja homma levisi käsiin kesken kauden. Junkkareista lähti muitakin. Jalonen lähti TPS:ään«.

Levo palasi joulun tienoilla SM-liigaan, mutta yllättäen ei Ässien paidassa, vaan HPK:ssa.

»Hannu Jortikka oli HPK:n valmentajana ja hän tunsu minut jo nuorten joukkueista. Kun Timo Nykopp loukkaantui, Jortikka päätti soittaa minulle. En miettinyt kauaakaan. Olimme TPS:ää vastaan finaalisissa keväällä 1993«, Levo miettii ja jatkaa sitten:

»Siihen se sitten loppui«.

VAIKKA TAPIO LEVON ura päättyikin hpk:ssa, hän on erinomainen esimerkki porilaisen uskollisuudesta seuraansa ja toisiaan kohtaan. Pori vastaan Maailma.

»En tiedä, mikä seurauskollisuuden tekee. Minuakin kosiskeltiin vuosien varrella muualle usein ja neuvottelut olivat pitkälläkin, mutta täällä ymmärrettiin pitää omista kiinni«, Levo kertoo.

»Porissa haluttiinkin 1970-luvulla pitää mahdollisimman paljon omista pelaajista rakennettu joukkue. Enäähän se ei ole mahdollista.«

Porilaisuus on kuitenkin paljon muutakin kuin syntymäpaikka. Porilaisuus on asenne, elämäntapa.

»Vaikka Nummisen »Kallu« opettikin minutkin harjoittelemaan, hän odotteli aina jännittyneenä porilaisia maajoukkueen leireille. »Kallu« oli vähän epävarma meidän kunnostamme, kun lähdimme juoksulenkille. Tapparalla oli treenaaminen varmaan kovempaa, meillä olo oli vapaampaa. Jäällä sitten ratkaisi sekin, kenellä oli asenne kohdallaan. Täällä ollaan aina pärjätty silläkin. Meillä on aina ollut hyvä itseluottamus ja usko siihen, että jäällä näytetään«, Levo sanoo.

Levon kesäharjoittelu ei koostunut intervalliharjoituksista.

»Kesällä piti huilata, koska talvella tuli peliminuutteja«, hän sanoo ja nauraa. Sitten mies jatkaa porilaisen mielenlaadun avaamista.

»Jääkiekossa osa menestyksestä tulee harjoittelusta, ja osa tulee asenteesta. Sillä täällä on aina korjattu taidonpuutteita. Periksi ei anneta koskaan«.

»Kyllä täällä on aina ollut vähän sellaista asennetta, että me taistelemme isompia vastaan. HIFK-otteluita odotti aina, pelattiinpa ne Porissa tai Helsingissä. Tampereen sakkien kanssa ottelut olivat erilaisia. Lukko-peli on tietenkin oma lukunsa, kun siinä oli kyse alueen herruudesta«, hän jatkaa.

Levon mukaan porilaisilla oli hieman näyttämisen tarvetta varsinkin pääkaupungin suuntaan.

Kovassa kaupungissa on aina rakastettu kovia pelaajia. Karskit ässät ovat janonneet voittoa, melkeinpä keinoja kaihtamatta.

»Aina pelattu sääntöjen rajamailla, tuomarista riippuen. Välillä on istuttu jäähyllä ja sitten on tullut nokkiin. Meillä oli silloin myös paljon hyviä yksilöitä, jotka olivat myös porilaisia. He saivat muutkin innostumaan ja hekin kasvoivat mukaan siihen intoon«, Levo sanoo.

Samalla pitää muistaa, että Levon jäähyennätys SM-liigassa oli 55 minuuttia. Mies rankaisi vastustajia enemmän tekemällä pisteitä.

Peräänantamaton asenne näkyi myös siinä, kuinka joukkuetta johdettiin. Levon mukaan valta oli enemmän pelaajilla.

Vapauksia ei annettu. Ne otettiin.

»Valmentaja on nykyisin paljon tärkeämpi kuin ennen. Silloin joukkue ohjasi asioita enemmän ja valmentaja antoi pelaajille vapaat kädet ... tai hänen oli pakko antaa«, Levo sanoo.

»Ei sitä paljon kysytty. Varmasti Ruisman Mattikin pelasi juuri niin kuin halusi. Nyt kaikki pelaavat samanlaista systeemiä«, hän jatkaa.

Nykyisin joukkueet pelaavat Levon mielestä liiaksi samalla tyylillä ja valmentajan auktoriteetti on liiankin kova.

»Nykyisin eivät kovemmatkaan pelaajat uskalla sanoa vastaan ja siitä seuraa, että kentällä ei toteuteta mitään omia kuvioita. Me teimme juuri niin kuin halusimme«, hän sanoo.

Ässien peliin on aina kuulunut suoraviivaisuus ja kova peli.

»Ei meillä suuria taktiikoita rakenneltu, vaan pelasimme yksinkertaisella systeemillä. Mutta jos katsoo Kanadan peliä, niin ei ole monimutkaista sekään«, Levo sanoo janauraa.

»Kyllä silläkin voi pärjätä«.

Ja pärjättiinkin. Ihan riskitöntä Ässien peli ei ollut, mutta ei pitänytäkään.

»Silloin soi omissa, mutta soi vieraisakin. Pelasimme pikkuriskillä, Nikanderin Harryn kanssa niin, että »Niksu« varmisteli ja neljä hyökkäsi .. kun paikka oli«.

Pelin nykyisestä tasosta Levolla on selvä käsitys.

»Nyt kun pudotuspeleihin pääsee niin helposti niin ei hyvien joukkueiden tarvitsekaan syksyllä pelata ihmeellisesti. Riittää, että kaikki toimii keväällä«, hän sanoo, ja jatkaa sitten:

»Ei peliä saa kuntoon, koska valmentajat ovat niin kovia. Joukkueissa pitäisi olla kovempia äijä, jotka saisivat tehdä mitä haluavat. Nykyisin sellaiset laitetaan pois, jos he riitaantuvat valmentajan kanssa«.

Siinä »Pratu« Levon haaste kaikille pelaajille ja valmentajille. **HOCKEY**

Tapio Levo

Puolustaja

Syntynyt: 24.9.1955, Pori

Seurat: Ässät, Colorado Rockies, New Jersey Devils, Kalajoen Junkkarit, НРК.

Saavutukset: SM-kulta 1978, 4 hopeaa ja 1 pronssi . 5 MM- ja 1 olympiakisat 152 A-, 16 B- ja 13 N-mo